

„הדף היומיי“ מנוף להרבתת תורה (לקראת המחרור התשיעי)

מאת
יצחק רפאל

בשנות השלזה של אחר מלחמת העולם הראשונה, כאשר קהילות ישראל באירופה המורחית והמרכזית עמדו איתנות על תילן ובתי-המדרשות מלאים לומדי תורה, היה ברענון ה„דף היומיי“ משום חידוש מהפכני. נתקשה מצד יוזמו ומחוללו ראייה רחוקה, ואנמנם רבן הצעיר והנמרץ של גליגני וטאנוק, העיליי משאץ, שנתרשם אחר כך כרבן של פיטורקוב ולובליין, נתברך בסגולות התחושה לקראת הבאות. כל מפעלי חיין, האזועים והמפזרים, המקומים והעולםיים, נועדוקדם התפתחויות העתיד, סמיות וצפויות. הוא לא חלק עם הזמן — הוא הקדימו. לא נטהף עם הזורם — תמיד ניסה להטותו לאפיקים חרוציים לו.

עינו החדה הבחינה סכנות רידת לישיבות פולין וליטא. הוא חרד להתחמותו. לבו חשש, שהצמצום והעוני, שהיואים למשכנות תורה בדורות עברו לא יעדמו בימי סערת ותמורת. העושר והברך החיצוני של בתיה האולפנא הכלליים למיניהם עלולים לסנוור גם עיניהם של תלמידי ישיבות ואך מעטים יגיבו כוח להתמד בנסיבות של „פת במלח תאכל“ ואיכסן בחנות נעהלה מבחוץ.

משניגש ברוב מרץ והתלהבות להקים את הישיבה הגדולה המרכזית בלובליין עדה לעינו ישיבה בתנאים חזושים, תנאים חמריים ורוחניים כאחד. הוא ידע את אשר לפניו. הוא רצה בטוב ובמושכל ביזור: חזרי מגורים משופרים, פנימיות תקינה, מון משובח, עוזה רפואיית פעילה ומאייך — תכנית לימים מפורשת, ראשיש ישיבה גדולים, השגחה מעולה, בחינות עונתיות, מגע אישי עם כל תלמיד ועיקוב אחר התקדמותו וספריה גדולה ועשרה מופעלת באופן מקצוע.

„ישיבת חכמי לובלין“ שטורrigעה לא אובל הפקה הגאון רבוי מאיר שפירא וצ"ל למרכז גדול ללימוד תורה, עדמה לבשר מילפה בעולם הישיבות. השינוי בתנאים ובסדרים החיצוניים עתיד היה להביא ביצור פנימי, עידוד לבוה העמידה והיזוק לקסם המשיכה.

יח"ל — למען ננד מיסודה הדגול על פני ארצות יבשות וכיתת רגליו מנדיב אחד לחברו — נהרסה בידי רשעי עולם, מהרסי חיינו. נהרב המשכן המפואר ונעקרו התלמידים ורבותיהם. נשאר רק לקחת לדורות, כשאחורוני חניכיה פזוריים חיים על פני תבל כולה.

בניניה המפוארים תפוסים עתה על ידי מחלוקת אוניברסיטת פולנית וכל זכר מעברים נערק מהם בידי אכזרית.
יח"ל הייתה לא רק מפעל רב ועצום — היא הייתה דעינו. קדם לה מפעל-רענון

[2]

אחר — פרי רוחו השגיאה של מהר"ם שפירא זצ"ל, שלא יכלה לו יד האשמדאי — ה„דף היומיי”.

*

יוזמו דאג והיה מוטרד שמא יתמעט לימוד התורה בעמ ויהפוך לנחלת מעתים, של למדנים מוכתקים ובני ישיבות בלבד. הוא ביקש כדי מחויק ברכת לרבים, להמנונים. על ידי הנהגת לימוד דף גمرا זהה אחד בכל מרכזי היחידות וקהילות נידחות בכלל זה שאף לכלד את העם מסביב ל תורה שבעל פה ולנטוע בלבו הרוגשת אחדות. כדוגמת טובה ראה לעניינו את פרשיות השבוע הנקראות בכל תפוצות ישראל, שעניניהם משמשים תמיד ובכל מקום נושא לדרשות ושיחות-יריעות בכל אסיפה, כינוס והתוועדות. כן ציפה, ישמש ה„דף” הנלמד באותו יום תוכן לשיחה וויכוח בכל פגישות בין קרובים ורחוקים. על ידי כך, שכל בית ישראל בכל אתר ואתמר למד באותו יום אותו דף גمرا, ביקש להשת ביטוי ממשי למאמר חז"ל, „אוריתא קב"ה וישראל חד הוא“. המסגרת העולמית החדשנית של לימוד בצוותא והצורך בידיעת תוכן „שיעור היום“ והבנייה החיבים היו לדעתו לשמש תונפה אדירה ללימוד תורה בעמ.

תחילה התכוון היום לכוון הצעתו לצעריהם בלבד. בהמשך הזמן תוך חיפוש אחר נימוקים והסבירות להצדקת ההצעה, הוא נתפס לרעיון יותר ויותר, התלהב בעצמו, וגთעורר מהתגוויות הראשונות של גдолוי הדור בפניהם שטח עניינו תחילתה עד שהשתכנע והציג את ה„דף היומיי“ כנחלת הכלל, זקנים וצעיריהם גם יחד.

הרעיון נקלט במחירות. נאומו הנלהב ב„כנסיה הגדולה“ בונה ביום ג' באלוֹן טרפ"ג ביטל כל היסוס ופקופוק. המחויר הראשון בדף הראשון של מסכת ברכות התחל בليل ר"ה טרפ"ד. ברבות הימים גדל ונחצץ מחנה הלומדים. נתווסף עליו חוגים ויחידים, אלפיים ורבעות, בכל קצוי עולם, שכבות ציבור מגוונות לפי דרגות ורמת לימוד שונות. כל סיום מסכת הפרק מאורע חגיגי, מעורר ומעודד במאות קהילות. הכלל היה כל יום ודפו — יום בלבד יומ ההכיפורים ותשעה-באב.

כעבור 2702 ימים מאז יום התחילה, כמנין דפי הגمرا, משהגינו ל„בל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא“ שבדף האחרון שבמסכת נדה, שהוא האחראזנה במסכתות הש"ס, ביום ט"ו בשבט תרצ"א, הגג עולם התורה בפאר רב את סיום הש"ס העולמי הראשון. העיתונאות היהודית של אותן ימים הקדישה למאורע תשומת לב מרובה והרב שפירא עצמו אמר בקריאתו לסטודנטים: „הדף היומיי הוא גשר של נייר העובר על גבי נהר גדול של סבל והוא יציב יותר וחזק יותר מכל גשרי הברזל המוצקים ביוורט“.

לקראת המחויר השני ה策רפו למעגל הלומדים המונחים נוספים. הצלחת המתמידים במחזרו הראשון עודדה אחרים לנסות ולהתחליל. ה„דף היומיי“ הפך למוסך-קבוע בחיבי היהודי הדתי, ביחוד בפולין. סיום הש"ס השני בכ"ח בסיוון תרצ"ח כבר נערכ בצל מאורעות הדמים המתרגשים, בפרוס הסערה הגדולה שעקרה קהילות ישראל מרשינהן. ה„דף“ לא נשכח גם בימי אפילה ומצוקה, בגיטאות ווארשא ולוודז' התקנסו לומדים בתנאי רעב ופחד. נמסר, שגם במקלאות המנות נמצאו גיבורי רוח, שמננו מהם לפי לוח ה„דף היומיי“.

[3]

קצת „דף היומי” מנות להרצת תורה

חגיגי ה„דף” וחסידיו המשיכו לקיים מסורתם במרכזים המתחדשים. גם היום גודל מחנה לומדיו בארץ ובכל תפוזות ישראל. עם תחילת המחזור התשיעי הולם הרעיון את ציבורנו כבאים נתינתו — ואולי אף למללה מזו. נדובב את יום הרעיון הבלתי נשכח, שראה בלימוד ה„דף היומי”, „עובדת השובה לפניהם המקום ב”ה”. בעבודה זו נתחשל כמכשיר רב עצמה לחיזוק התנועה של לימוד תורה בעמך.

עם הסיום של המחזור השמנני והתחלה המחזור התשיעי מפעילים שרים תלמידים של היום הגדל מגנון הסברה גדול כדי להשפיע על דור לומדים חדש להצטרכם לمعالג הלומדים. ככל שיגדל המhanaה כן יעמיק הרעיון שרשוי המקוריים. זהו אתגר למתהילים וכל המתheid וכוח בו להתميد ולהמשיך רואה ברכה בלימודו וסיפוק נפשי רב לו.